

● ПАМ'ЯТЬ

З КНИГОЮ НАЗАВЖДИ...

До 100-річчя Олени Миколаївни Фесенко

Кожна людина має залишити слід на землі, на якій вона жила, і тоді пам'ять про неї житиме вічно. Такий слід залишила Олена Миколаївна Фесенко, яка працювала завідувачою бібліотекою УжДУ з 1947 по 1963 рр. Бібліотекарі (О.Д.Закривидорога, В.П.Москаленко, О.Д.Ломсадзе, Г.І.Гомонай) із вдячністю згадують Олену Миколаївну як великого книголюбця, людину енциклопедичних знань, котра щедро ділилася з іншими...

Олена Миколаївна за направленням чоловіка Василя Васильовича Фесенка приїхала з Києва на Закарпаття. Відомо, що в перші роки Радянської влади в нашу область прибуло чимало спеціалістів.

Становлення О.М.Фесенко як бібліотекаря проходило в бібліотеці Ужгородського державного університету. Велике значення в її фаховому зростанні мав чоловік, який працював редактором „Закарпатської правди“. Висококваліфікований спеціаліст, комунікабельна, вона покликана була стати бібліотекарем. Із посади завідувачою бібліотекою в 1947 році й розпочалася професійна кар'єра. У цей час працюють Т.М.Баренблат, М.І.Воскресенська, В.С.Поп. Згодом до колективу працівників приєдналися О.В.Платонова, М.І.Похиляк, які потім віддадуть не один десяток років улюбленій роботі з книгою.

Завідуючій бібліотекою в цьому колективі працювалось добре. Ініціативу, починання Олени Миколаївни підтримували однодумці. О.М.Фесенко доклала чимало зусиль для розвитку очолюваної установи, яка щорічно отримувала близько 12000 книг, передплачувала 165 назв журналів і 25 назв газет.

У зв'язку зі створенням нових факультетів виникла потреба додаткових приміщень. 1949 року виконком Закарпатської обласної ради передав університетові приміщення Ужгородського уніатського єпископства. Освоєння нового приміщення дало можливість організувати в окремих кімнатах відділ обробки книжкових фондів, абонемент для студентів і викладачів, книгосховище, читальний зал. У цей період за один день читальні зали відвідувало 500–600 студентів. Виникла потреба в їх розширенні, бо місць усім бажаючим працювати не вистачало. Читальні зали переходили на двозмінну роботу й працювали до 24 години.

Трохи пізніше організуються відділ комплектування фондів, абонементи, читальні зали, відділ рукописів і стародруків. Були введені нові прогресивні форми бібліотечно-бібліографічного обслуговування. О.М.Фесенко запровадила бібліотечно-бібліографічні заняття зі студентами. У 1951 р. при бібліотеці організовано довідково-бібліографічний відділ та відділ іноземної літератури, створені каталоги журнальних та газетних статей. Працював МБА. Усе це під керівництвом Олени Миколаївни.

Штат бібліотеки з 4-х чоловік поступово збільшувався, прийшли нові кваліфіковані спеціалісти. Дисципліна, порядок, спокійний ритм роботи, привітне ставлення до читачів і готовність завжди бути їм корисною сприяли тому, що установа приваблювала до себе студентів і викладачів, користувалася великою симпатією.

О.М.Фесенко турбувалася про залучення кращих сту-

дентів до читацького активу, проведення цікавих заходів, організацію книжкових виставок, посилення зв'язків із бібліотеками ВНЗ колишнього Союзу.

І як результат – подарунки для бібліотеки Ужгородського державного університету. Так, науковий працівник Краснодарського педінституту В.І.Рахінський подарував 4500 примірників книг. У 1951 р. одержано 25 комплектів газет і журналів за період 1941–1945 рр. від професора Данилової з Москви та немало видань за книгообміном.

За 1947–1963 рр. бібліотека УжДУ була організована за останнім словом бібліотечної науки того часу. І це насамперед заслуга О.М.Фесенко, яка періодично публікувала статті в пресі про життя установи, про наявність у фондах книг виняткової цінності.

Зокрема виступила на Ломоносівських читаннях у Московському університеті (1962 р.), де повідомила, що у фондах знаходиться прижиттєве видання книги М.Ломоносова „Российская грамматика“. Це повідомлення було надруковано в збірнику „Опыт работы научной библиотеки МГУ“ (1962. – №11).

О.М.Фесенко була ініціатором бібліотечних зв'язків між вишами. Як перші результати – запрошення на святкування 50-річчя Саратовського університету ім. М.Г.Чернишевського та його наукової бібліотеки. На ці урочистості завітали Н.К.Скриглякова та О.Д.Закривидорога, які після повернення додому поділилися інформацією про роботу названої

бібліотеки, а бібліотека УжДУ, враховуючи досвід Саратовського університету, створила картотеку „Нові художні твори за назвами, надрукованими в періодичних виданнях“.

Після створення відділу рукописів та стародруків доцент В.Л.Микитась приступив до опису та каталогізації слов'янських рукописів і книг. Велику допомогу в цій роботі як завідувач установи надавала Олена Миколаївна. У результаті в 1961 році було підготовлено видання під назвою „Давні рукописи. Опис і каталог“ загальним тиражем 1000 примірників; відповідальний редактор – О.М.Фесенко.

У 1962 році доцент Ю.М.Сак та професор Я.І.Штернберг придбали в приватної особи (за 1000 крб.) 6 томів рукопису М.Лучкая „Історія Карпатських русинів“ (латинською мовою) та передали до бібліотеки університету її завідувачій О.М.Фесенко. Вона запропонувала вивчати інкунабули бібліотеки УжДУ. І вже 1963 року Ю.М.Сак на XVII науковій конференції доповів про них і видав у 1974 р. книгу, яка отримала широкий розголос та зафіксована в каталозі Оксфордського університету (Англія).

З 1963 р. Олена Миколаївна була завідувачою абонементом медичної літератури. Свої 70 років Олена Миколаївна відсвяткувала в рідній бібліотеці в колі однодумців. А цьогооріч у квітні мінає 100 років з дня народження досвідченого фахівця бібліотечної справи. Згадаємо її добрим словом, і нехай у нашому житті буде більше таких людей, як О.М.Фесенко, – високоосвічених, ділових, щирих, чесних, котрі залишають зримий слід у кожній справі.

*Наталія ГУНЬКО,
директор Наукової бібліотеки УжНУ*

